

Abonnement pour un an
300 piasters
Edition spéciale. 500 ptrs.

Adresse :
"Idjtihad," Constantinople

Téléph. st. 865

XXII ème ANNÉE

1927, 1 Avril No 225

اجتهاد

IDJTIHAD

علمی، ادبی، اقتصادی مجموعہ

آبونمان : سنه لکی [۲۴ نسخه]
تورکیا ایچون ۲ ، خارج ایچون
۳ ، اعلا کاغدلیسی ه ایرادر .

اداره خانه سی :
جفال اوغلنده « اجتهاد نهوی »

تله فون : استانبول ۸۶۵

یکرمی ایکسجی سنه

نومرو ۲۲۵ - ۱ نیشان ۱۹۲۷

شهرده، بر بویوک و او زای شهرده تزویر و تعفندن مصون
براقامتگاه صاتون آلدیلر، بزمه برابر قالا بیلیر لمیدی..!

محمدر انیس

تورکلر و اسلام

محرری : Lèan Cahun

IV

VII نجی عصرک نهایتنده و VIII نجی عصرک بدایتنده،
عرب بحرانک تام اورتاسنده، (کول ته کین) آقینجی لارینی،
(ماوراء النهر) ده، یهنجو Yentchoe نهرینک اوتیه طرفه،
«دمیرقانی» به قدیم بافتریانا Bactriane به قادار سوق ایدر.
جنوب شرقیده و شرقده، قوقونور Koukounor ک نانتوت
Tangout لاری و «تیت» لیلرک جنکله شیر.

(نهر اصغر) ه قادار، شرقی «غوبی gobi» ده، «بیوک
اورمانی داغ» ه قادار آقین ایدر. شماله و شمال غربیده،
تیرتیش Jrtiche ی کچر و آنجاق «یه رینک» یارقو
jering yarkou مملکتنده توقف ایدر. برادر و برادرزاده
اولان «پنتاپول Pentapole» اوغورلارینی پهلو Pè-Lou ده
وورور. «باتی Batymy» دینیلن خاکی هپ خیرسز اولان
«قیرغیزلاری و، ذی قدرت قارلوق Karluk لاری و کندی
زماننده، سلاحرلی آرتروپاتنه Artropatène [یعنی آذربایجان] ده
ولوله انداز اولماقده بولونان اوغوزلری تدمیر ایدر؛ چینک
مستقل حاکم لری اولان (مانجوری) (رختای) لارله جنک
ایدر. «تورک بکلرینه» بنم کندی تورک قومه پادشاهلار
قازاندم «دیر [*]»

بویادشاهلر قومنک قارشیسنه عرب لرایکی قوتله چیقورلاردی:
دین، اوجاق غیری [Esprit de corps] بوقوتلر تورکلرجه غیر
معلوم اولدینی نسبتده قورقونج ایدی. (ابن خلدون) دیور، که
«ایمپراطورقلر، فتوحات ایله تاسیس اولونور؛ فتح ایتک ایچین ده
بر اوجاق غیریله شائقه دار و یالکیز بر مقصده متوجه بر فرقه
اوزه رینه استناد ایتک لازم در... دین بر اکسیردر، قوتلی
بر اوجاق غیریله شائقه دار اولان اقوام آراسنده حکم سورن
حسد و غبطه حسلری بو اکسیر واسطه سیله ازاله اولونور.
حکمدارلارک و کشورلرک شوکت و قدرتی، قوتلی بر اوجاق
غیریله جوشان بر شیرته ویا بر قومه استناد ایدن بر کیمسه
ویالکیز بویه بر کیمسه صارصابیلر و یقابیلر، بر آدم مجدداک
وظیفه لرینی ایفاءه مقتضی هرقابلیته مالک اولابیلر، فقط قوتلی
بر فرقه بی کندیسته قوه الظهر قیلماقی بیلمزسه عاقبتی خیران در.»
[*] تورکلرک هژن لرله غلبه ایتش اولدینی دوره عائددر.

اولاجقلردی. ناصل قاتقوبده کیده بیلدم؟ ناصل کوندوزه
باقه بیلدم؟ بنی یارالامش و چامورلرک ایچنده چیکنه مش
اولاجقلردی، اوریا نا!

ای کدرندن اولمه یه جنک قلب منکسر! ای صولمش،
صارارمش، چوق لطیف و چوق مظلوم چهره،
اوریا نا!... تبسم ایدیورسک، فقط قونوشاپورسک
وایسته او وقت بنم کوز یاشلرم یاناقلرمدن آشاغی
دوکولیور، اوریا نا! نه ایسته یورسک؟ کیمی آریورسک؟
بن فریاد و فغان ایدیورم، هیچ کیمسه اشیتمه یور.
سن سماوات ایله بنم آرامه کیریورسک، قلبمدن
قانی یاشلرک ترشح ایتدیکنی و کوزلرله بریکدیکنی
حسن ایدیورم. بنم اوقم سینک قلبکده در. مشئوم
أل! مشئوم ضربه! سن مزارده مسعود یاتیورسک.
بنم ایسه بوتون کیچلر، صوک درجه ا کدار
ایچنده بولونان موجودیمک یاننده سکوت وانزوا
آقیور کیمی. بر یوروجی یول اوزرنده کیدیورم،
اوریا نا! شمال روزکارلری دکزی هرچ و مرج ایدرکن
بن کزینیورم، سنی دوشونمکه جرأت ایدمه یورم،
اوریا نا! سن «غیرین وود» ک [یشیل اورمانک] آغاچی
آلتنده یاتیورسک، بن اولمکه سکا کلکه جسارت
کوسترمه یورم. دکزک اوغولتوسنی دیکله یورم، اوریا نا!.

مترک خانه

حیات و فکر، قاپی بی و پنجره لر، آجیق بیر قارق
یان یانه چکیلوب کیتدیله: نه بیقید خانه صاحبی ایمشلا..!
ایچنده هرشی کیچه کیمی قارا کلقدر. پنجره لر ضیاسز؛
قاییده، اولجه اونک منتشه لرنده اکثریا بولونان، کورولتی
قالمادی. قاپی بی و پنجره لر قاپا، یوقسه پنجره لرک آراسندن،
بومظالم و متروک خانه نک چپه لاقلغی و تنهالغی کوره جکیز.
چکیل کل؛ آرتیق بوراده شطارت و نشئه آوازه لر
یوقدر. بوخانه طوپراقدن یاییلمشده، ینه طوپراغه
سقوط ایده جنک. چکیل کل، چونکه بوراده آرتیق
حیات و فکر اقامت ایتمه یور؛ فقط اونلر، بر محتشم

و (ترانس اوقسیانا) دا عرب لاردن یالکیز بر خاطره قالدینی وقت، « آل سامان » سلاله ملیه سنک تأسیسندن اعتباراً و آنجاچ اوزمان، قدیم (مغ) Mages لرك بی تاب دوشن قدیم مدینه سی، قدیم « مزدکی » لرك شهری سنی مسلمانلغک ایچنده اویوشدی و مرکزی (آسیا) نك (روما) سی نه تولوجیایات شهری، مسلمان صوفولغنك بلده مستحکمی اولان یکی (بخارا) دوغدی. فقط قدیم آیین لرك، بدعت والحادك نشو و نمانسه يك مساعد بو طوپراق اوزه رینه براقدینی بوتون حیات دار، قوتلی تخملری تماماً سوندورمك، محو ایتك ایچین اسلامیتك ایکی عصرلق بر مدت صرف اتمه سی لازم کلدی .

« صوغدیانا Sogdiane » خریستیانلری ایچین، (عرب) استیثلاسی، تورک لر ایچون اولدینی کیبی بر بقیته، بر غیر منتظر وقعه دکلدی . کنجک لکنک دور طراوتنده، اسلامیت، بعضی رافضی (زور و آستر) امتی ایچین منفور بر دین حکومت دن تخلیص ایدن بر دین جدید اولدینی کیبی جمله سی سوریه لی عرب لسان لاری آرای [=] اولان (نسطوری) کلیساسنک ارکان و مدیرانی ایچین ده (عرب) لر وطن داش ایدی . سیمال لر، عرف و عادتلری، دیل لری، قیافتلری، طرز تفکر لری و، بر چوق نقطه سنده، دین جدیدلری کندیلرنجه مأنوس ایدی. عقائد نسطوریه دن هیچ برشی ترك فدا ایتمکسزین، (مغ) لرك قصب رسمیسی شوق و جذبه سی آراسنده بر انتخاب یا عاقدده بوخریستیانلر ترددایتمیورلردی؛ کندیلری ده خارجی Hérétique اولدوقلرندن، بو کندیلری کیبی تکلم ایدن و کندیلری زادکانک

[*] مزدکی لر Mazdèens : مزدك Muzdék دین آتشی پرستی نك پیغمبریدر. بزه ناصل « محمدی » دین پرسته آتشی پرستلره دخی، رسول لرینك نامنه نسبتله « مزدکی » دیرلر. (ساسانیان) سلاله شاهسندن (قباد) ك زماننده كلش و حریت فکریه یه و نور و آتسه تعظیم و عبادت اوزه رینه مؤسس دینی « قباد » ده قبول ایتدیرمش و بومذهب بوتون (ایران) ه انتشار ایتشدی. (نوشیروان) تحت (ایران) ه جلوس ایدنجه و « نوشیروان عادل » یاد اولونمایا هنوز لایق اولمادی بی برصره ده « مزدك » ی اولدیره رك نور و آتسه عبادت آیینی قهر و منع ایتشدی. (مزدك) برنوع پروه ته Prométhée ایدی که (ژوبته ری) « اهریمن » ایدی. ع . ج .

[*] آرام سوریه نك ایلک آدی دز . بو خطه سکنه سنه ارای و لسان لارینا لسان آرای دینیلردی . شیمدی آرام (سوریه) آرای، « سوریه یی » نك مترادفی دیمک در . کتب سباهیه بو اسم سوریه، جزیره و عراق عربی شامل اولان قطه یه و بریشدر. اولاد (نوح) دان (سام) ك بشنجی اوغلو (آرام) ه نسبتله بواسم ویریش اولسه کرک در . سریانی وکلدانی لره آرمیون و لسان لارینا دالسان آرای دیرلر . ع . ج . عظمت فروشلغندن و بونلرک براجنبی لسانده کفر و شتومندن قورتازان عربلری ترجیح ایدیورلردی . سامی خریستیانلق، سامی مسلمانلغه، آری لرك فلاسیمک مملکتنده، مخالفت اظهار ایتهدی .

[۱] (این خلدون) « اوجاق غیرتی » دیدیکی، فرقه و عائله غیرتیدر. « اوجاق غیرتی مخلوقاتده مزاج کیبی در. مزاج، عناصر اربعه نك خلیطه سی در . حالبو، که یکدیگری نك حکم و تأثیرینی ابطال ایدن عنصر لرك اختلاطی بر مزاج تشکیل ایده من . تأثیر مزاج حاصل اولماق ایچین عنصر لردن برینک دیکرلری اوزه رینه مطلقاً غالب کله سی لازم در . » [۲]

(ترانس اوقسیانا = ماوراءالنهر) فاتحی عرب (قتیبه) [امیر قتیبه]، این خلدونك « شیدهال » ی و اولنک اوجاق غیرتنک مثال مجسمی در. فرقه جی لیک ساعقه طبعیه سیله. (تورک) لر و (ایرانی) لر آراسنده کی برودنک فرقه واردی، انتریقالاری کشف ایتدی، بر چوق اسکی کین لرك تفرقه یه دوشور دیکی بو « ملحد » لر و « زردشتی » لر آراسنه نفاق صاجدی . بو سایه ده اونلاری ایسته دیکی کیبی اداره ایتدی . [۳]

اک اسکی عرب مورخ لرنک تعبیر لرنجه « مغ » یا خود « مغ » لر و (کول ته کین) شرفنه دیکیلن آبد اوزه رنده کی محکوکاته کوره « صدق » و یا « صدی » دنیان ماوراءالنهر « ایرانی » لری « تله Têlê » یا خود « بیاض هون Hun » لرله و دیکر « تورک » مهاجر لرله قاریشراق اولنلرک حاکمیتلری آلتیندا یاشایورلاردی. فقط حقیقت حالده متبوع لاری « قاغان » ایدی .

شمال باربارلارینا قارشی حس ایتدکلری استسکراهه و لایق قطع مملکتلری فتح و کندیلری مغلوب ایدیلن کیمسه لرك یوره کلرنی قانسنز و جانسنز دوشورن قورقاقنا رغماً، احتراض دینی، بر چوق دفعه لر، بونلاری، مسلمان مستولی به قارشی مسلحاً مقاومت ایتدیرمشدر. (خلیفه معاویه زماننده، خراسان والیسی بولونان (عبدالله ابن زباده الحارسی)، ۶۷۲ تاریخنده ایلک دفعه اولاراق (اوقسوس) نهرینی کچش و ۶۷۴ ده (بخارا) اوکنده کورومشدر. (قتیبه) بخارا شهرینی آنجاچ ۷۰۶ سنه سنده تمامیه نهله کچیردی . اسلامک متدین قلعه محافظلری، غیر مؤمن (تورک) لری وورمایه کیتمک اوزه رله قلعه یی هر ترک ایتدجه ایران « مغ » (مؤبد) لری آتشکده لرینی تکرار یاقلاردی؛ « بخارا اهالیسی، عرب لر شهرده ایکن اسلامیتک احکامی اجرا ایدیور کیبی کورونورلردی؛ عرب لر کیدر کیتمز بنه اسکی دین و آیتلرینه عودت ایدرلردی . » [۴] قطعی و رسمی بر صورنده تبدیل دین دن صوکر، مخالفت دینیه باشقا شکل لر آلدی. (ترانس اوقسیانا = ماوراءالنهر) اداره سی، احتراضک، مخیله نك، و کینک خیالات بین و جذبه کیر ایرانی لرك بوی آرام دماغ لارندا تولید ایتدیکی ارتدادلری، دینی فالتازیلاری ثبت دفتر و شدتله منع ایتدی. مذهب لر و مذهب لرك آیقلا ندیر دینی آباق طافنک قارقاشالینی قان ایچینده بوغولدینی،

[1] مقدمه این خلدون . صحیفه 325 و 328 .

[2] مقدمه این خلدون . صحیفه 341

[3] Divids impera = « تفرقه یه دوشور، داللا .

رینابین » حکمنجه حرکت ایتدی دیمک در . ع . ج .

[4] نارشاخی، صحیفه ۳۲ و « رضا قولو » دا ذیل صحیفه ۲۶۷